

DATOS IDENTIFICATIVOS

Didáctica da expresión plástica e visual

Materia	Didáctica da expresión plástica e visual			
Código	O05G110V01502			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Martínez López de Castro, Rut Martín Gulias, Néstor			
Profesorado	Blanco Sierra, Javier Martín Gulias, Néstor Martínez López de Castro, Rut			
Correo-e	martingulias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A presenza de Didáctica da expresión plástica na especialidade do Profesorado dentro das Facultades de Ciencias da Educación, compréndese como base fundamental de comunicación relevante non lingüística que permite a transmisión de información, ideas ou/e descrición, sendo unha linguaxe desenvolvida no espazo carente de barreiras idiomáticas, cunha inmediatez única para a transmisión e captación de información, pois á vez é individual e universal. A Didáctica da expresión plástica ten un alto valor formativo, desenvolve a capacidade de comprensión da realidade, das formas que nos rodean e o seu valor expresivo. Esixe, nun primeiro estadio de aprendizaxe, saber ver a realidade, pasando dunha mirada distraída a unha visión escrutadora, debendo potenciar o dominio do ensino de procedementos, instrumentos e técnicas, que permitan a representación e expresión gráfico-plástica, e xa que logo saber facer.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Capacitar os docentes para que aprendan a promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensións cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Proporcionar ás alumnas e aos alumnos recursos para fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Promover estratexias adecuadas para que na súa futura práctica docente as alumnas e alumnos poidan reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudante como factores de educación das emocións, os sentimentos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas nos estudantes

A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Liderado
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües.		B7 B13 B17
Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar la labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para el aprendizaxe autónoma e cooperativo e promoverlo entre os estudantes.	A5 A9	B9 B15 B21
Coñecer os fundamentos plásticos do currículo desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes. Saber utilizar a plástica como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos. Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión plástica, o debuxo e a creatividade. Analizar as linguaxes audiovisuales e as súas implicacións educativas. Promover a sensibilidade relativa á expresión plástica e á creación	A1 A2 A5 A9	B1 B2 B8 B15 B17
Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico, dos métodos de produción e técnicas artísticas así como do coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción, dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Capacidade de reflexión analítica e crítica e autocrítica no traballo artístico, para xerar e gestionar a produción artística así como documentar e fundamentar a produción artística. Capacidade de realización de novos proxectos e estratexias de acción, de investigación na creación artística e capacidade de construír obras de arte	A1 A2 A3 A7 A11	B1 B2 B7 B8 B9 B16 B17
Conocimiento del vocabulario y de los sistemas naturales y artificiales de comprender, concebir y estructurar formas en el espacio para la representación a través del dibujo. Capacidad para entender el dibujo como instrumento para el análisis visual para la creación, análisis, desarrollo y transmisión de ideas. Capacidad básica para generar y transformar una imagen empleando técnicas de dibujo. Capacidad para captar y registrar imágenes a través del dibujo. Capacidad para desenvolverse en lo bidimensional y lo tridimensional. Habilidade para producir dibujos con diferentes técnicas.	A1 A3 A5 A9	B1 B3 B6 B13 B17
Coñecemento do vocabulario e dos sistemas naturais e artificiais de comprender, concibir e estruturar formas no espazo para a representación a través do debuxo. Capacidade para entender o debuxo como instrumento para a análise visual para a creación, análise, desenvolvemento e transmisión de ideas. Capacidade básica para xerar e transformar unha imaxe empregando técnicas de debuxo. Capacidade para captar e rexistrar imaxes a través do debuxo. Capacidade para desenvolverse no bidimensional e o tridimensional. Habilidade para producir debuxos con diferentes técnicas.		

Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	A1 A3 A4 A6 A9 A10 A12	B1 B2 B4 B6 B9 B11 B13 B14 B16 B18 B19 B21
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	A6	B1 B5 B9
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A1	B3 B13 B17

Contidos

Tema	
Modelos de investigación e de creatividade	Elaboración artística didáctica para o desenvolvemento do enxeño, da inventiva, do pensamento orixinal e da imaxinación constructiva. Interpretación didáctica de obras artísticas na historia. Soporte teórico práctico e coñecemento da técnica. Arte e saber no pensamento divergente e creativo. Estudos creativos do debuxo e cor desde a didáctica.
A creatividade e a análise das formas	A imaxinación nas estruturas tridimensionales e nos traballos de volume creativo. Incorporación didáctica das tecnoloxías da información e da comunicación e de todos os novos métodos informáticos aplicables no aula a este nivel. Xeración de novas ideas e conceptos artísticos, de novas asociacións entre ideas e de conceptos coñecidos, como produtores de solucións orixinais. La investigación e a creatividade dirixida. A investigación didáctica no referente á imaxinación na obra artística. Utilizar a creatividade como mellora da intelixencia persoal e de progreso da sociedade: descubrimento de pautas estéticas na obra de arte.
Investigación e creación na obra de arte	Utilizar a originalidade na obra de arte: principio de adaptabilidade e posibilidades de realización concreta. Traballo de produción de ideas, conceptos, descubrimentos novos, orixinais e útiles, estéticos. Estudo da inventiva e didáctica nas Artes. Estudo de criterios para examinar cando unha obra é creativa. Optimización dos procesos creativos, estudo da calidade da obra respecto de a novidade que ofrece. Investigación, creación e innovación.
Introdución aos procesos de elaboración plástica e a súa relación co creatividade plástica infantil.	Introdución ás dimensións espaciais e temporais nos procesos de elaboración plástica e a súa relación coa linguaxe plástica infantil. Espazo e representación espacial na expresión plástica e a súa didáctica, concepción no neno. A territorialidade en relación á experiencia artística e a súa didáctica. Fenomenoloxía do espazo, fenomenoloxía do tempo, características do espazo e a súa consideración no neno. O espazo e o tempo percibidos. Morfoloxía do espazo e do tempo na expresión plástica. Estudo xenético e psico-evolutivo do desenvolvemento do neno e da súa capacidade expresiva, plástica e creativa.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiros	15	30	45
Traballos tutelados	15	29	44
Prácticas externas	1	7	8
Estudos/actividades previos	1	8	9
Sesión maxistral	16	16	32
Traballos e proxectos	5	5	10
Observación sistemática	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiros	Elaboración artística didáctica no taller para o desenvolvemento do enxeño, da inventiva, do pensamento orixinal e da imaxinación constructiva. Interpretación práctica didáctica de obras artísticas na historia. Soporte teórico-práctico e coñecemento da técnica no estudo do taller. Crítica das obras artísticas na historia.
Traballos tutelados	Guía de traballos de arte e saber ver no pensamento diverxente e creativo. Estudos creativos do debuxo e cor desde a didáctica trala explicación en clase de pautas de realización. Tutela da realización nas estruturas tridimensionais e nos traballos de volume creativo. Incorporación didáctica tutelada das tecnoloxías da información e da comunicación e de todos os novos métodos informáticos aplicables no aula a este nivel.
Prácticas externas	Estímulo ao aire libre na xeración de novas ideas e conceptos artísticos, de novas asociacións entre ideas observadas e de conceptos coñecidos, como produtores de solucións orixinais. Modelos de investigación e de creatividade intencionada nas prácticas externas. A investigación didáctica no referente á imaxinación na obra artística e a súa relación coa realidade do exterior.
Estudos/actividades previos	Utilizar a realización de bocetos e estudos previos como mellora da obra práctica persoal e de progreso da didáctica: descubrimento de pautas estéticas na obra de arte e da súa transmisión ao alumnado.
Sesión maxistral	Traballo didáctico e leccións maxistrais achega da produción de ideas, conceptos, descubrimentos novos, orixinais e útiles, estéticos. Estudo teórico e fundamentado da inventiva e didáctica nas artes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudos/actividades previos	O alumno, sempre apoiado polo profesor e de forma persoalizada, ha de buscar a formalización no descubrimento, atopar os patróns que conduzan a resolver a súa obra artística, a creatividade do alumno será unha regra sinxela para orientar as decisións prácticas que conleven á resolución da obra plástica. Seguiremos o procedemento de elaboración de medios auxiliares, estratexias, principios e regras e o xeito de atopar vías de solución ou pautas para xerar a expresión plástica, para iso o profesor vai atender dunha forma moi persoal e exclusiva a cada alumno, vaille a guiar e estimular no procedemento que desenvolva tanto no traballo de clase como nos traballos encargados para a entrega posterior. Iremos estudar no taller de creatividade as distintas capacidades ou procedementos mentais entrelazados que xorden principalmente da imaxinación, para iso vaise a incentivar ao alumnado propoñéndolle novas ideas e a forma de representar as mediante distintos recursos técnicos en cada momento.
Prácticas externas	O alumno, sempre apoiado polo profesor e de forma persoalizada, ha de buscar a formalización no descubrimento, atopar os patróns que conduzan a resolver a súa obra artística, a creatividade do alumno será unha regra sinxela para orientar as decisións prácticas que conleven á resolución da obra plástica. Seguiremos o procedemento de elaboración de medios auxiliares, estratexias, principios e regras e o xeito de atopar vías de solución ou pautas para xerar a expresión plástica, para iso o profesor vai atender dunha forma moi persoal e exclusiva a cada alumno, vaille a guiar e estimular no procedemento que desenvolva tanto no traballo de clase como nos traballos encargados para a entrega posterior. Iremos estudar no taller de creatividade as distintas capacidades ou procedementos mentais entrelazados que xorden principalmente da imaxinación, para iso vaise a incentivar ao alumnado propoñéndolle novas ideas e a forma de representar as mediante distintos recursos técnicos en cada momento.

Obradoiros	O alumno, sempre apoiado polo profesor e de forma persoalizada, ha de buscar a formalización no descubrimento , atopar os patróns que conduzan a resolver a súa obra artística, a creatividade do alumno será unha regra sinxela para orientar as decisións prácticas que conleven á resolución da obra plástica. Seguiremos o procedemento de elaboración de medios auxiliares, estratexias, principios e regras e o xeito de atopar vías de solución ou pautas para xerar a expresión plástica, para iso o profesor vai atender dunha forma moi persoal e exclusiva a cada alumno, vaille a guiar e estimular no procedemento que desenvolva tanto no traballo de clase como nos traballos encargados para a entrega posterior. Iremos estudar no taller de creatividade as distintas capacidades ou procedementos mentais entrelazados que xorden principalmente da imaxinación, para iso vaise a incentivar ao alumnado propoñéndolle novas ideas e a forma de representar as mediante distintos recursos técnicos en cada momento.
Traballos tutelados	O alumno, sempre apoiado polo profesor e de forma persoalizada, ha de buscar a formalización no descubrimento , atopar os patróns que conduzan a resolver a súa obra artística, a creatividade do alumno será unha regra sinxela para orientar as decisións prácticas que conleven á resolución da obra plástica. Seguiremos o procedemento de elaboración de medios auxiliares, estratexias, principios e regras e o xeito de atopar vías de solución ou pautas para xerar a expresión plástica, para iso o profesor vai atender dunha forma moi persoal e exclusiva a cada alumno, vaille a guiar e estimular no procedemento que desenvolva tanto no traballo de clase como nos traballos encargados para a entrega posterior. Iremos estudar no taller de creatividade as distintas capacidades ou procedementos mentais entrelazados que xorden principalmente da imaxinación, para iso vaise a incentivar ao alumnado propoñéndolle novas ideas e a forma de representar as mediante distintos recursos técnicos en cada momento.
Sesión maxistral	O alumno, sempre apoiado polo profesor e de forma persoalizada, ha de buscar a formalización no descubrimento , atopar os patróns que conduzan a resolver a súa obra artística, a creatividade do alumno será unha regra sinxela para orientar as decisións prácticas que conleven á resolución da obra plástica. Seguiremos o procedemento de elaboración de medios auxiliares, estratexias, principios e regras e o xeito de atopar vías de solución ou pautas para xerar a expresión plástica, para iso o profesor vai atender dunha forma moi persoal e exclusiva a cada alumno, vaille a guiar e estimular no procedemento que desenvolva tanto no traballo de clase como nos traballos encargados para a entrega posterior. Iremos estudar no taller de creatividade as distintas capacidades ou procedementos mentais entrelazados que xorden principalmente da imaxinación, para iso vaise a incentivar ao alumnado propoñéndolle novas ideas e a forma de representar as mediante distintos recursos técnicos en cada momento.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Obradoiros	No taller de creatividade buscaremos producir ideas, desenvolver conceptos, descubrir opcións novas, orixinais, útiles e que satisfagan aos alumnos e á colectividade. Un dos principios básicos que se vai a tratar de seguir é a estimulación da capacidade creativa, potenciando o seu desenvolvemento e mellora. Para promover o seu desenvolvemento utilizaremos distintas técnicas experimentais e outras máis coñecidas como os mapas mentais. Os procedementos prácticos levaranse a efecto mediante a representación gráfica de ideas, temas, proxectos, conferencias, etcétera. Trataremos de combinar palabras clave nos debuxos e establecer conexións entre aquelas, seguiremos como se vén facendo nos estudos de creatividade un procedemento analóxico.	20
Traballos tutelados	Como principais obxectivos no taller de creatividade buscarase o acto de innovar baixo a supervisión docente, de producir obras de arte creativas desde o enxeño, a capacidade de atopar formas e solucións orixinais e a vontade de facer modificacións e ou asociacións entre ideas para transformar os obxectos, dando lugar a outros novos pero sempre seguindo directrices orientativas para un mellor facer.	20
Prácticas externas	O alumno debe buscar, achar, inventar no exterior. En espazos abertos o alumno vaise a identificar coa a liberdade e a arte do descubrimento e o profesor guiaralle na súa investigación dun xeito formal. Na obra de arte realizada nas prácticas externas concretarase a estratexia e as conclusións que guían ao descubrimento.	10

O procedemento é basicamente heurístico, xa que buscamos xerar dunha forma rápida métodos de innovar de forma positiva orientada cara a certos fins, resolver problemas artísticos desde o descubrimento, desde un pensamento distinto, diverxente, lateral pero fundamentado.

Aínda que a guía de exploración de didáctica xurdiu no campo científico, será extrapolado ao campo artístico asumindo os mesmos principios de estruturación na investigación: o alumno antes de acometer unha obra deberá entender os seus obxectivos, cualificalos mediante esquemas. Partirá da base de que aínda sen atopar unha solución xerará uns principios ou estudos previos dos que poida deducir algo.

Sesión maxistral	Seguiremos o procedemento de elaboración teórica docente de medios auxiliares, estratexias, principios e regras e o xeito de atopar vías de solución ou pautas para xerar a expresión plástica. Como principios daremos suxestións para atopar solucións, pautas ou medios que finalicen coa solución. mentos cos que se vai a traballar, xerar figuras, formas esquemáticas, táboas, mapas, etcétera.	40
------------------	--	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os alumnos que non asisten a clase para superar a materia requíreselles a entrega dos traballos non presentados durante o curso. Só han de presentar ao final os traballos pendentes ou non entregados durante o curso.

As competencias non adquiridas ao longo do curso, serán de novo avaliadas no mes de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

CALABRESE OMAR, (1993).- *Como se lee una Obra de Arte*. Madrid: Cátedra.

CALVO SERRALLER FRANCISCO, (1976).- *Comprender el Arte*. Ed. Per. Uned.

CORRADO, M.- *Las técnicas artísticas*. Cátedra. Madrid, 1995.

DAVIS, Flora.- *La Comunicación no verbal*. Alianza Editorial, 1991.

Recomendacións
